

[Finansministeren.]

teten blev fremskyndet og udvidet. Således har bygge- og anlægsvirksomheden i den forløbne del af året ligget 6—7 pct. højere end i 1949, og der er sket meget betydelige investeringer i maskiner, redskaber, inventar, skibe og andre transportmidler. Ikke mindst disse produktive investeringer er naturligvis af stor værdi for vor fremtidige konkurrencemæssige stilling.

Som følge af den stærkere efterspørgsel efter både investeringsvarer og forbrugsvarer er beskæftigelse og produktion steget på næsten alle erhvervsområder, og den uheldige tendens til stigende arbejdsløshed, som gjorde sig gældende fra sommeren 1948 og gennem hele 1949, er ophørt. Måned for måned har arbejdsløsheden således siden marts måned i år ligget ikke uvæsentligt lavere end i 1949, og man kan regne med, at det samlede antal beskæftigede helårsarbejdere i indeværende år ligger 35 000—40 000 højere end i 1949.

Den økonomiske situation har således også sine lyse sider. Den samlede produktion her i landet er i sidste instans det afgørende grundlag for eksistens, og den stigende nationalindkomst samt den betydelige udvidelse og fornyelse af erhvervenes produktionskapital er et godt udgangspunkt for den kommende økonomiske udvikling.

Det mørke punkt i billedet er imidlertid, som allerede nævnt, den betydelige forringelse i valutastillingen, der bl. a. fremgår af nationalbankens månedsbalance. I et vist omfang kan man nok regne med, at det meget betydelige valutaforbrug i år er medgået til at forøge lagerbeholdningerne, og forsåvidt disse beholdninger er købt til væsentlig lavere priser end dem, der vil gælde, når lagrene skal bruges, er det jo kun en fordel for landet, at indkøbene er fremskyndet. I hvert fald må man regne med, at det på et eller andet tidspunkt senere vil komme os tilgode i form af mindre import, at der nu er sket en sådan lagerforøgelse.

Når det overhovedet har været muligt at gennemføre en så betydelig forøgelse af importen, skyldes det den valutarreserve, som er tilvejebragt ved oprettelsen af den nye europæiske betalingsunion. Betalingsunionen, der reelt begyndte at fungere fra begyndelsen af juli, er nu formelt vedtaget på et rådsmøde i Paris den 19. september, og udenrigsministeren vil om kort tid for det høje ting fremsætte forslag til beslutning herom, ligesom jeg agter at fremsætte lovforslag vedrørende konsolide-

ring af visse gældsposter mellem Danmark og andre deltagerlande.

Oprettelsen af den europæiske betalingsunion har navnlig den betydning, at den baner vej for en fortsat smidiggørelse og frigørelse af samhandelen mellem de europæiske deltagerlande. De tosidede handels- og betalingsaftalers tid vil formentlig snart være forbi. Herudover åbner unionen mulighed for visse valutakreditter til de enkelte lande. Det er dog givet, at hensigten hermed alene er at udligne udsving i landenes valutastilling, og træk på betalingsunionen skal ifølge sagens natur tilbagebetales. Det er derfor nødvendigt, at der meget hurtigt træffes sådanne skridt, at det meget betydelige valutaunderskud på Danmarks betalingsbalance bringes ud af verden.

På denne baggrund må man sige, at mulighederne for yderligere overførsler af importvarer fra bunden til fri liste synes at være meget begrænsede. Men da dette spørgsmål henhører under handelsministeren, skal jeg ikke gå nærmere ind på det.

Det er imidlertid sådan, at der også er en vis sammenhæng mellem valutaforbruget og den finans- og pengepolitik, der føres her i landet, og en kort omtale af valutastillingen har derfor været nødvendig som indledning til min nu følgende redegørelse for den finans- og pengepolitik, regeringen vil foreslå for den kommende tid.

Mulighederne for at anvende finanspolitiske midler som led i bestræbelserne på at sanere valutastillingen kan sammenfattes i tre punkter:

For det første vil en almindelig finanspolitisk stramning utvivlsomt kunne bidrage til at reducere valutaforbruget. Ved en begrænsning af statens udgifter og ved øget beskatning formindskes borgernes efterspørgsel efter varer til forbrug, og derved nås også en vis begrænsning i efterspørgslen efter varer af udenlandsk oprindelse samt efter varer, der kunne være eksporteret til andre lande. Vanskeligheden ved at anvende denne metode i større omfang — eller som isoleret foranstaltning — beror imidlertid på, at der må gennemføres en ret betydelig begrænsning i det samlede forbrug for blot at nå en moderat reduktion i valutaforbruget. En virkelig bremse på valutaforbruget ad denne vej kunne man derfor næppe få, uden at det ville få uheldige virkninger for produktion og beskæftigelse.

Jeg skal dog ikke afvise, at metoden kan anvendes i et vist omfang. Navnlig i forbindelse med andre forholdsregler kan den få værdi, og der er — som jeg allerede har